

Ezers atkal aiziet pazemē

80. gadu sākumā par zināmu sensāciju kļuva Linezera “aiziešana pazemē”. Par šo notikumu toreiz presē rakstīja dabas pētnieks G.Eniņš. Nelielais, ap 120 m garais un līdz 50 m platais ezeriņš meklējams Rīgas rajona Allažu pagastā, Inčukalna-Allažu ceļa malā pie Ezernieku mājām. Tā kā Allažu apkārtnē tuvu zemes virspusei atrodas ūdenī šķīstošie ģipša ieži, tur daudzviet novērojamās karsta apvidiem raksturīgās parādības - zemes virspusē izplūst spēcīgi avoti, veidojas zemes iebrukumi - kritenes, bet iežu plaisās - tā sauktajos ūdensrijējos - pazūd nelieli strautiņi un upītes. Šādā no ģeoloģiskā viedokļa mainīgā apvidū atrodas Linezers.

Linezera ūdeņu neperiodiskā aizplūšana caur pamatiežu plaisām būtībā nav nekas neparasts. Tiesa gan, cita tik liela ūdenstilpe, kur būtu novērojama tieši tāda pati parādība, Latvijā pagaidām vēl nav zināma, tādēļ Linezeru varam uzskatīt par vienu no mūsu dabas mazajiem brīnumiem. Salīdzinājumam: Igaunijas ziemeļos, kur tuvu virszemei atrodas kaļķakmeņi, līdzīgi procesi ir novērojami biežāk. Uz jautājumu, kas ietekmē Linezera ūdens līmeņa svārstības, no kā tās atkarīgas un kāds ir to darbības mehānisms, pilnīgi pārliecinošu atbildi diezin vai kāds būs šodien spējīgs dot. Tas ir dabas glabāts noslēpums. Pašreizējie novērojumi liecina par to, ka ūdeņu pilnīga aizplūšana no ezerdobes nav periodiska.

Kad 1997. gada 1. martā ciemojāmos Mežmuižas Ancīšos, māju saimniece botāniķe Gaida Ābele mums pastāstīja, ka Linezera ūdeņi iepriekšējā gada rudenī kārtējo reizi “aizgājuši pazemē”. To apliecināja arī fotouzņēmumi: tukšās, ap 9 m (pēc G. Eniņa materiāliem) dziļās ezera piltuves pamatnē rēgojās tur samestie akmeņi un koku atliekas. Linezeru apmeklējām tajā pašā dienā. Spriežot pēc ezera krasta līnijas un iepriekšējiem novērojumiem, tā līmenis bija par nepilniem diviem metriem zemāks nekā parasti. Tātad bijām atbraukuši ar novēlošanos. Pēc aizsalušās ūdenstilpes ledus aprisēm varējām spriest, ka ezers ar ūdeni daļēji piepildījies jau iepriekšējā gada nogalē. Dabas pētnieks Aigars Liepiņš, kurš Linezeru apmeklēja astoņas dienas vēlāk, pastāstīja, ka zem ūdens pazudis no māliem un smiltīm ezera dienvidu daļā izveidotais dambītis, kas 1. martā vēl atradās virs ūdens. No tā varam secināt, ka ūdens līmenis Linezerā atkal ceļas. Tajā pašā laikā kritenē starp Linezeru un Vecezeru un pašā Vecezerā - viss pa vecam.

Žēl, ka kārtējo reizi secen gājusi retā iespēja izpētīt ezera gultni, ūdens līmeņa maiņas dinamiku un, iespējams, atrast un izpētīt tā ūdeņu ieplūdes un izplūdes vietu. Kopš 1982. gada šī ir otrā mums zināmā reize, kad ezerdobe paliek pilnīgi tukša (iespējams,

apkārtējo māju iedzīvotāji varētu sniegt precīzākas ziņas). Lūdzam ikvienu, kas kaut ko zina par jauniem Linezera pazušanas gadījumiem, ziņot “Dabas un vēstures kalendāra” redakcijai.

Juris Smaļinskis

Dabas un vēstures kalendārs 1998. gadam

Rīga, “Zinātne”, 1997